

Süreç Yapılaşma ve Model Bağlamında

KUR'AN'DA FİRAVUN TİPOLOJİSİ

SEYYİD SANCAK

İLÂHİYAT

dünbugün
yarın

© 2020, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 131
İlahiyat: 7

ISBN 978-625-7760-31-7
Sertifika No: 18188

Birinci Baskı: İstanbul, 2020

Yazar: Seyyid Sancak

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Dizi Editörü: Nuh Muaz Kapan

Kitap Editörü: Hande Fidan

Sayfa/Kapak Düzeni: DBY Ajans

Baskı/Cilt: Mikyas Basım Yayın Matbaacılık
(Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Süreç Yapılaşma ve Model Bağlamında Kur'an'da Firavun Tipolojisi

Seyyid Sancak

Dizi Editörü: Nuh Muaz Kapan Kitap Editörü: Hande Fidan

İstanbul : DBY Yayınları, 2020.

273 s. ; 15,0 x 21,0 cm (DBY Yayınları ; No. 131) Dizin var

ISBN 978-625-7760-31-7

1- Kur'an İlimleri 2- İlahiyat 3- Dinler Tarihi 4- Din Bilimleri 5- Hz. Musa

Bu kitap, 25.02.2014 tarihinde Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Programı kapsamında, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalında savunulan "Süreç Yapılaşma ve Model Bağlamında Kur'an'da Firavun Tipolojisi" başlıklı doktora tezinin gözden geçirilerek kitaplaştırılmış halidir.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
GİRİŞ	11
I. Araştırma Hakkında Genel Bilgiler	17
1. Araştırmanın Konusu.....	17
2. Araştırmanın Amacı.....	18
3. Araştırmanın Metodu.....	19
II. Firavun Kavramı ve Onunla Bağlantılı Diğer Kavramlar	21
1. Firavun.....	21
2. Haman.....	22
3. Karun.....	24
4. Mele’.....	26
5. Al-i Firavn.....	29

Birinci Bölüm

SÜREÇ VE YAPILAŞMA BAĞLAMINDA

HZ. MUSA DÖNEMİNDE MİSİR

I. Mısır’ın Coğrafi, Siyasi, Ekonomik ve Sosyal Yapısı	33
1. Mısır’ın Coğrafi Yapısı.....	33
2. Mısır’ın Siyasi Yapısı.....	34

3. Mısır'ın Ekonomik Yapısı	37
4. Mısır'ın Sosyal Yapısı	39
II. Yapılaşma ve Model Bağlamında Firavun Siyaseti.....	43
1. Firavun Siyaseti.....	46
2. Firavun Tipolojisinin Halkı İle İlişkileri.....	48
3. Model Bağlamında Firavun'un Şahsiyet Yapısının Halkı ile İlişkilerine Etkisi	49
III. Firavun'un Halkına Karşı Uyguladığı	
Politikalar.....	55
1. Baskı ve Korku.....	55
2. Halkı Gruplara Ayırmak	60
3. Mele'nin Firavun Üzerindeki Psikolojik Etkisi.....	65
3.1. İdeal Yönetim (Tarikatukümü'l Müsle) Anlayışı	70
4. Fesat Çıkarma	75
5. Zulüm.....	79

İkinci Bölüm

SÜREÇ İÇERİSİNDE

HZ. MUSA'NIN FİRAVUN'LA İLİŞKİSİ

I. Hz. Musa'nın Firavun'la İlişkisi	89
II. Hz. Musa'nın Tebliğ Vazifesi ve Kullandığı Üslup.....	93
III. Hz. Musa'nın Tebliğ Sürecinde Öne Çıkan Din Eğitimi	
Metotları.....	105
1. Allah'ı Zikir ve Yumuşak Söz.....	106
2. Kıssa ile Terbiye ve Örnek Olay Metodu	109
3. Soru-Cevap ve Tartışma Metodu	111
4. Uzaktan Yakına Eğitim ve Aklını Kullanma İlkesi.....	116
5. Deney ve Gösteri (Demonstrasyon) Metodu.....	122
6. Dua Metodu	126

IV. Din Eğitimi Sürecinde Firavun ve İleri Gelenlerinin	
Hz. Musa'ya Gösterdiği Olumsuz Tepkiler.....	131
1. Mecnunluk/Delilik Suçlaması	132
2. Sihirbazlık İftirası	133
3. Yalancılık	136
4. Tehdit	140
5. Nankörlükle Suçlamak.....	141
6. Tuzak Kurmak.....	144
7. Fesat Çıkarma İftirası.....	153
8. Ölüm Tehdidi.....	154
V. Firavun Tipolojisi Bağlamında Din Eğitiminin Engelleri.....	157
1. Taklit ve Geleneklere Aşırı Bağlılık	157
2. Korku.....	162
3. Kibir ve Şüphecilik.....	168
4. Gaflet.....	175
VI. Sihirbazların Firavun ile Olan Diyalogu.....	177
VII. Mü'min Kişinin Kavmine Yönelik Din Eğitimi Faaliyeti....	189
1. Din ve İnanç Özgürlüğünün Önemi	190
2. İktidar Zulme Dönüşmemelidir.....	193
3. Geçmişin Olgularından Ders Almak	197
4. Kıyamet Gününden Korkmak	199
5. Rehberlik Etmek ve İnsanın Tercih Hakkı	200
6. Geçici ve Kalıcı Olan Değerler Arasındaki Fark	203
7. Mükâfat ve Ceza	205
8. Şirk Kavramını Anlatarak Tevhid İncancına Çağırarak.....	207
9. İfrattan Uzak Durma Bilinci Oluşturmak.....	209
10. Tevekkül Bilinci.....	211
VIII. Din Eğitiminde Model Eş Olarak Firavun'un Hanımı	
ve Duası.....	215

Üçüncü Bölüm

DÜNYA VE AHİRETTE FİRAVUN'A VERİLEN VE VERİLECEK OLAN CEZALAR

I. Firavun Tipolojisi ve Nankörlük	221
1. Firavun ve Nankörlük Kavramı.....	221
2. Din Eğitimi Açısından Firavun ve Kavminin Allah Tarafından Cezalandırılması.....	226
2.1. Gıdadan Mahrum Bırakma.....	228
2.2. Tufan, Çekirge, Haşere, Kurbağa ve Kan Gönderilmesi.....	231
2.3. Firavun ve Askerlerinin Suda Boğulması.....	234
2.4. İbret Amacıyla Firavun'un Bedeninin Kurtarılması.....	236
2.5. İsrailoğullarının Mısır Mülküne Mirasçı Kılınması	238
II. Firavun'un Ahiretteki Durumu	241
SONUÇ	247
KAYNAKÇA	263
DİZİN	271

ÖNSÖZ

Günümüz İslam toplumunun içinde bulunduğu eğitimsel, sosyal, siyasi ve ekonomik sıkıntıların sebeplerinden biri ve en önemlisi müslümanların akli ve ilahi vahyi hayatlarından çıkarmış olmasıdır. Vahyin yerini insanların beşeri görüşleri almış, müslümanlar vahyin özüne inmekten yoksun kalmıştır. Doğal olarak bu durum, dinin doğru anlaşılmasını da engellemektedir.

Bununla beraber, Kur'an-ı Kerim bize; dengeli, şahsiyetli, kendisiyle barışık bir insan modeli sunmakta, insanın temiz fitratını koruma ya da bozulan fitratını temiz hale döndürmeyi amaç edinmektedir. Bu amaçlar gerçekleştirildiği takdirde, insan, Allah'ın rızasını kazanarak, topluma yararlı hale gelmiş olacaktır. Kur'an, bütün bu amaçları gerçekleştirirken, insan psikolojisini ve biyolojik yapısını göz önünde bulundurarak hareket eder. Zira insanı yaratan Allah, onun en iyi şekilde nasıl terbiye olacağını bilmekte ve terbiyenin metodunu da en büyük eğitici ve terbiyeci olan, rehber kitap Kur'an-ı Kerim'de vermektedir. Kur'an'da farklı surelerde yer yer tekrar edilerek anlatılan ve

çalışmamızın ana karakterini teşkil eden Firavun kıssası da bütün bu gayelerin gerçekleştiği kıssalardan biridir.

Bu vesile ile Kur'an-ı Kerim'in doğru anlaşılıp, yanlış anlatılmaması ve tekrardan hayatın merkezinde ki yerini alması için, Kur'an üzerine oldukça fazla çalışılması gerektiği kanaatindeyiz. Bu düşünceden yola çıkarak, din eğitimine bir nebze katkıda bulunabilmek ve Kur'an'ın din eğitiminin ana kitabı olduğunu vurgulamak için; Süreç, Yapılaşma ve Model Bağlamında Kur'an'da Firavun Tipolojisi konusunu ele alarak, din eğitiminin metotları, kapsam ve amaçları hakkında önemli bilgilere ulaşmaya çalıştık.

Araştırmamızın başından sonuna kadar ilgi ve desteklerini esirgemeyen, değerli danışman hocam Prof. Dr. Bayraktar Bayraklı'ya teşekkür ediyorum. Yine Prof. Dr. İrfan Başkurt'a, Prof. Dr. Vecdi Akyüz'e, Prof. Dr. Hamit Er'e, Prof. Dr. Mustafa Usta'ya ve diğer hocalarıma şükranlarımı sunuyorum. Hepsine yüce Mevla'dan iki cihan saadeti diliyorum.

GİRİŞ

Kur'an; tarihi olayları anlatırken, bir tarih kitabı gibi belirli olayları aktarma amacıyla değil; aksine insanları uyarma, düşündürme ve evrensel gerçekleri kavratma amaçlarını da konu edinir. Kur'an'da farklı surelerde yer alan ve çalışmamızın ana konusunu teşkil eden Firavun kıssası bütün bu amaçların gerçekleştirildiği en kapsamlı kıssalardan biridir.

İnsan gerek yaratılışından kaynaklanan hamlık, gerekse tarihi seyir içinde ve değişik coğrafyalarda ortaya çıkan farklılıklar sebebiyle zamanla ilahi menşeli ilkeleri unutmuş yahut çarpıtmış ve her defasında elçiler aracılığıyla bu ilkeler hatırlatılmıştır.¹ Hz. Musa'nın Firavun ile olan mücadelesi de ilahi menşeli ilkelerin hatırlatıldığı kıssalardan biridir.

Kur'an-ı Kerim'de Firavun kelimesi yetmiş dört yerde geçmekte olup, yüz yetmişin üzerinde ayette Firavun'dan söz edilmektedir. Başta A'raf, Ta'ha ve Şu'ara surelerinde olmak üzere,

¹ Harman, Ömer Faruk, "İslam'a Göre İnsanın Tanrıya Karşı Görevi", *Tanrı ile İnsan Arasındaki İlişki Konulu Sempozyum*, Ekim-2004, İstanbul, s.98.

Bakara, Al-i İmran, Enfal, Yunus, İbrahim, İsrâ, Mü'minun, Neml, Kasas, Ankebut, Sad, Mü'min, Zuhuruf, Duhan, Kaf, Zariyat, Kamer, Tahrim, Hakka, Müzzemmil, Naziat, Buruc ve Fecr surelerinde, Firavun anlatılmaktadır.

Kur'an-ı Kerim Firavun kıssası ile inananların imanını güçlendirme, tebliğe karşı çıkan müşrikleri uyarma gibi amaçların yanı sıra, İslam dışı toplumsal yapıların, yönetim biçimlerinin ve Firavuni toplumların değişmeyen özelliklerini de ortaya koymayı amaç edinir. Firavun ve onun temsil ettiği siyasal sistemi ortaya koyarak, bu sistemle şekillendirilen topluma ait inanç ve düşünce yapılarını açıklar.

Firavunluk her zaman ve her yerde var olabilir. Her hangi bir zaman dilimiyle sınırlı olmadığı gibi yeryüzünün herhangi bir bölgesine de özgü değildir. Firavun; siyasal ve toplumsal yapısıyla, ahlakı ve şahsiyetiyle, Kur'an'ın olumsuz bir model olarak mü'minlere ibret olsun diye ortaya koyduğu bir yaşam tarzıdır, diyebiliriz.

Yüce Allah, Hz. Musa'yı, İsrailoğullarını özgürlüğüne kavuşturmanın yanı sıra, siyasal ve toplumsal yapısıyla, ahlakı ve karakteriyle, ekonomik ve hukuk sistemleriyle Kur'an'ın olumsuz bir model olarak ortaya koyduğu Firavun ve toplumunu, tevhid inancı doğrultusunda değiştirmesi için göndermiştir. Bu açıdan bakınca, Hz. Musa Eski Mısır toplumunda sosyal bir değişim meydana getirmekle görevlendirilmiştir, diyebiliriz. Sosyal değişim, zaman içerisinde bir toplumun yapısında ve bu yapının çeşitli fonksiyonların da ve bireylerin üstlendiği toplumsal rollerde, yani toplumdaki ilişkiler sisteminde, toplumsal kurumlarda ve bireylerin davranışlarında meydana gelen değişimler olarak tanımlanabilir.² Yüce Allah, başta Firavun olmak üzere,

² Coşkun, Ali, *Sosyal Değişim ve Dini Normlar*, Dem Yayınları, İstanbul, 2005, s.52

Firavun'un ileri gelenlerini ve halkını bir peygamber vasıtasıyla, iyiye yönelik değişimini istiyordu. Kur'an-ı Kerim'de farklı ayetlerde şöyle buyrulur: "*Rabb'in Mûsâ'ya: 'O zâlimler topluluğuna, Firavun'un kavmine git. Hâlâ sakınmayacaklar mı onlar?' diye seslenmişti.*"³ Bir başka ayette ise "...*Firavun'a git, çünkü o gerçekten azmıştır. Ona deki: 'Arınmak istemez misin? Sana Rabbine giden yolu göstereceğim, böylece saygı duyarsın.*"⁴ "*Firavun'a gidin, doğrusu o azmıştır.*"⁵

Bu ayetlerden de anlaşılacağı üzere, Yüce Allah, Hz. Musa ve kardeşi Hz. Harun'a azgınlıkla ve zulümle mücadeleyi hedef olarak göstermiştir. Hz. Musa bu amaçla süreç içerisinde Firavun'a karşı tevhid mücadelesi vererek, bireylerin davranışlarında ve toplumdaki ilişkiler sisteminde, tek Allah inancına dayalı bir değişim meydana getirebilmek için çabalamıştır.

Değişim insanlık için vazgeçilmezdir. Bu nedenle hiçbir toplum durağan değildir. Her toplum daimi surette az veya çok bir değişimle karşı karşıyadır. Bu değişimi bazen de din faktörü etkiler.⁶ Yüce Allah'ın Firavun ve toplumunu doğru yola döndürmek için Hz. Musa'yı görevlendirmesi örneğinde olduğu gibi.

Karmaşık bir süreç olan sosyal değişim olgusu toplumda birçok direnişleri de beraberinde getirmektedir. Çünkü insanların hayat düzenlerini özellikle yerleşmiş davranış alışkanlıklarını değiştirmeleri hiçte kolay değildir. Nitekim gelenek dediğimiz sosyal olgu toplum hayatını dengede tutmaya yönelik tipik bir sosyal gerçekliktir.⁷ Bu nedenle, Firavun ve avanesi, Yüce Allah'ın

³ Şu'ara 26/10-11

⁴ Nazi'at 79/16-19

⁵ Ta'ha 20/43

⁶ Coşkun, a.g.e., s.54.

⁷ Coşkun, a.g.e., s.6.

Hız. Musa vasıtasıyla meydana getirmek istediği değişime direnmiştir. Tevhid inancına yönelik değişimin önüne geçebilmek ve kendi alıştıkları hayat düzenini terk etmemek için mücadele etmişlerdir. Dolayısıyla, Firavun ve ileri gelenlerinin iman etmemesi bu alışkanlığın neticesidir, diyebiliriz. Firavun ve seçkinlerinin geçmişin yanlış uygulama ve davranışlarına olan bağlılıklarını Kur'an şöyle ifade eder:

*“Musa onlara apaçık mucizelerimizle geldiği zaman” bu sadece uydurma bir sihirdir. Önceki atalarımızdan, böylesini işitmemiştik” dediler.*⁸*“Onlar: ‘Babalarımızı üzerinde bulduğumuzdan bizi döndürresin ve yeryüzünde ululuk sizin ikinizin olsun diye mi bize geldin? Biz size inanacak değiliz’ dediler.”*⁹ Bir başka ayette ise; *“Onlara: ‘Allah’ın indirdiğine uyun’, dendiği zaman onlar: ‘Hayır! Biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz yola uyarız’ derler.”*¹⁰

“Babalarımızı bu yolda bulduk.” ifadesi günümüzde de yaşamakta, gelecekte de yaşayacağına benzemekte, insanın atılımına, ufuktan ufka sıçramasına, yenileşip değişmesine ve gelişmesine mani olmaktadır. Günümüzün problemlerini çözen ve bizi geleceğe taşıyan geçmişin kültürüne evet; ama bizi geri götüren, toplumu çürüten, geri bırakan, medeniyet yansını kaybettiren, nesillerin zamana göre yetişmesine müsaade etmeyen geçmişin sahte tanrısına hayır.¹¹ Kur'an, Firavun tipolojisinin en büyük özelliği olan, geçmişe kayıtsız bağlılığı bu ayetler vasıtasıyla eleştirmektedir. Yanlış ve hataları için de bulunduran gelenek, Kur'an'ın ifadesiyle tevhid inancı yolunda ki değişimin önündeki en büyük engeli teşkil etmektedir. Allah Teâlâ, bu şekilde, Kur'an-ı Kerim

⁸ Kasas 28/36

⁹ Yunus 10/78

¹⁰ Bakara 2/170

¹¹ Bayraklı, Bayraktar, *Yeni Bir Anlayışın Işığında Kur'an Tefsiri*, Bayraklı Yayınları, İstanbul,2008, C.9, s.49.

vasıtasıyla insanlığı eğiterek geçmişi geleceğe taşıırken, yanlış ve hataların geride bırakılması gerektiğine dikkat çekmektedir.

İnsanın inanç dünyası ve davranışlarında değişim ve gelişimin olması için ise, zamana ihtiyaç vardır. İnsana ve toplumlara yeni alışkanlıklar, davranışlar ve yeni hayat tarzı yavaş yavaş, tedricen kazandırılmalıdır.

Kur'an-ı Kerim'de anlatılan Firavun Tipolojisi ve toplumunun değişim sürecine baktığımızda, Hz. Musa'nın tevhid inancını tebliğde aşama aşama ilerlediği, karşılaştığı engeller karşısında yılmadığı, davetini tekrarladığı, özellikle Firavun'un kendisine yöneltmiş olduğu sorulara, sabırla cevap verdiği anlaşılmaktadır. Zira insan ve toplumun değişmesi, eğitilmesi bir anda olacak iş değildir. Bu değişim bir zaman meselesidir. Bu nedenle eğitim ve öğretim de bu değişim süreci, tedricilik olarak ifade edilip, bir metot olarak kullanılmaktadır.

Tedricilik, vereceğimiz müfredatı, yapacağımız bir uygulamayı muhatabın durumuna göre belli bir zaman içinde vermek ve yapmak demektir.¹² Öğretimde sonda gösterilmesi gereken konular öğrenciye başta verilirse, bu durumda o, anlamaktan ve bellekten aciz ve onun için hazırlıklı olmaktan uzak bulunacağından zihni körelir. O bunu ilmin kendisinde var olan zorluktan ileri geldiğini sanarak tembelleşir, ondan yüz çevirir, sürekli olarak onu terk eder. Görülüyor ki öğretimde tedricilik kuralını göz ardı etmenin doğurduğu sonuçlar, anlamayı güçleştirmekten ibaret kalmıyor, daha da kötüsü zihne bıkkınlık getirmesine, körelmesine, ilimden büsbütün uzaklaşmasına ve onu terk etmesine de sebep oluyor.¹³ Bu nedenle din eğitimcileri bu kurala dikkat etmelidirler.

¹² Fersahoğlu, Yaşar, *İslam Eğitime Giriş*, Marifet Yayınları, İstanbul,2003, s.141.

¹³ Uludağ, Süleyman, *İbn-i Haldun Üzerine Araştırmalar*, Dergâh Yayınları, İstanbul,2001, s.312.

Kur'an'da Firavun tipolojisine ve Hz. Musa'nın Firavunla olan mücadelesine baktığımızda, Hz. Musa'yı tedricilik metodunu kullanmaya zorlayan bir takım sebepler vardır, bunların önde gelenleri; insanın kapasitesi, olayların ortaya çıkışı ve onların doğurduğu ihtiyaçlardır. Eğitimci bu ve benzeri faktörleri dikkate almak zorundadır.¹⁴ Hz. Musa'nın Firavunla olan mücadelesi ve özellikle, Kur'an'ın yirmi üç senede inmiş olması, tedricilik ve süreç kavramının eğitimde ne kadar önemli olduğunu bizlere göstermektedir.

¹⁴ Fersahoğlu, a.g.e., s.141,142.

KAYNAKÇA

Kur'an-ı Kerim

Akdeniz, Sabri, *Eğitim sosyolojisi*, MÜİFAV, İstanbul, 1994.

Akyüz, Vecdi *Kur'an'da Siyasi Kavramlar*, Kitabevi, İstanbul, 1998.

Aköz, Hidayet, *Kur'an'da Allah-Kul İlişkisi*, Seriyye Yayınevi, İstanbul, 2000.

Akyüz, Niyazi ve dgr. *Ana Başlıklarıyla Din Sosyolojisi*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.

Alper, Hülya, *İmanın Psikolojik Yapısı*, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2002.

Arslan, Mustafa, "Dindarlık Algısını Şekillendirmede Kitle İletişim Araçları", *IV. Din Şurası Tebliğ ve Müzakereleri*, 12-16 Ekim, Ankara, 2009.

Arslantürk, Zeki, *Araştırma Metod ve Teknikleri*, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2004.

Arslantürk, Zeki ve dgr. *Sosyoloji*, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2008.

Armağan, Servet, *İslam Hukukunda Temel Hak ve Hürriyetler*, DİB Yayınları, Ankara, 2006.

Arpaguş, Hatice Kelpetin, *Osmanlı Halkının Geleneksel İslam Anlayışı ve Kaynakları*, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2001.

-----, *İman Açısından Kur'an-ı Kerim'de Sevgi ve Korku* (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, 1992.

- Atay, Hüseyin**, “İslam’da Olgun İnsan”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.15, 1967.
- , “Kur’an’da İnsan Problemi”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:6, 1995.
- Aydın, S. Mehmet**, *Din Felsefesi*, İzmir İlahiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 2001.
- Ayhan, Halis ve dğr.**, *Din ve Ahlak Eğitimi Yeni Yaklaşımlar*, Dem Yayınları, İstanbul, 2004.
- Aydın, M. Zeki**, *Din Öğretiminde Yöntemler*, Nobel Yayın Dağıtım, Mart, 2009.
- Ay, Mehmet Emin**, “Kur’an’ı Kerim’de Disiplin, Mükâfat ve Ceza Kavramları”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*, Sayı:4, 1992.
- , *Din Eğitiminde Mükâfat ve Ceza*, Gülyurdu Yayınları, İzmir, 2012.
- Bahadır, Abdulkerim**, “Günümüz Kitle İletişim Araçlarının, Ruhsal ve Toplumsal Hayatımız Üzerindeki Olumsuz Etkileri ve Korunma Yolları”, *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1997, Sayı:7.
- Bayraklı, Bayraktar**, *Kur’an’a Göre Müslüman Şahsiyeti*, Bayraklı Yayınları, İstanbul, 2012.
- , *Yeni Bir Anlayışın Işığında Kur’an Tefsiri*, C. I-XXI, Bayraklı Yayınları, İstanbul, 2008.
- , *Kadın, Sevgi ve Temel Haklar*, İşaret Yayınları, İstanbul, 2000.
- , *Mukayeseli Eğitim Felsefesi Sistemleri*, Sidre Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- , *Din ve İletişim*, Bayraklı Yayınları, İstanbul, 2009.
- , *İslam’da Eğitim*, İstanbul, 2002.
- , *Kur’an’da Değişim, Gelişim ve Kalite Kavramı*, İFAV, İstanbul, 1999.
- , *Ayetlerin Işığında İman ibadet ve Ahlak Üzerine Sohbetler*, İşaret Yayınları, İstanbul, 2000.
- , *Farabi’de Devlet Felsefesi*, Doğuş Yayınları, İstanbul, 1983.
- Bayraktar, M. Faruk**, *Türkiye’de Vaizlik*, İFAV, İstanbul, 2009.

- , *İslam Eğitimi’nde Öğretmen-Öğrenci Münasebetleri*, İFAV, İstanbul, 2010.
- , *İbn-i Cema’adan Öğretmen ve Öğrencilere Öğütler*, İFAV, İstanbul, 2006.
- , *İbn-i Sahnun, Adabu’l-Muallimin (Eğitim Ve Öğretim Esasları)* Tercm: M. Faruk Bayraktar, İFAV, İstanbul, 2006.
- Bayındır, Abdulaziz**, *Kur’an Işığında Doğru Bildiğimiz Yanlışlar*, Süleymaniye Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006.
- Baltacıoğlu, İsmail Hakkı**, *Talim ve Terbiyede İnkılap*, MEB Yayınevi, İstanbul, 1995.
- Başkurt, İrfan**, “İslam Eğitimi Dair Bazı Temel İlkeler”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2002, Sayı:9.
- , *Kur’an Açısından Din Eğitiminde Adalet, Ölçü, Denge*, İşaret Yayınları, İstanbul, 2000.
- “İman, Dayandığı Temel İlkeler ve Eğitim”**, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2001, Sayı:8.
- , “Kur’an’da Eğitim Açısından Tarik Kavramı”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2000, Sayı:7.
- Başaran, İbrahim Ethem**, *Eğitim Psikolojisi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1974.
- Bilgin, Beyza**, “Eğitimin İmkânı ve Sınırları Üzerine”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Enstitüsü Yayınları*, Ankara, 1980, Sayı:4.
- , “Din Eğitiminin Genel Eğitimdeki Yeri”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.24, Ankara, 1981.
- , “Ahlak Terbiyesinde Dini Hikâyeler”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı:1, İstanbul, 1994.
- , “Kur’an’ın Anlatım Teknikleri Üzerine”, *I. Kur’an Sempozyumu*, (1-3 Nisan, 1994) Ankara, 1994, Bilgi Vakfı.
- Bilgen, Mustafa**, *Ahlaki Hastalıklar ve Kurtuluş Yolları*, İstanbul, 2007.
- Bilgiseven, Amiran Kurktan**, *Sosyal İlimler Metodolojisi*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1978.

- Bulut, Aytekin**, *Din Eğitiminde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2004.
- Budak, Selçuk**, *Psikoloji Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2005.
- Canan, İbrahim**, *Hz. Peygamberin sünnetinde Terbiye*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1979.
- Cebeci, Suat**, *Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye'de Din Eğitimi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005.
- , *Öğrenme ve Öğretme Süreçlerinde Dini İletişim*, İz Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- Coşkun, Ali**, *Sosyal Değişme ve Dini Normlar*, Dem Yayınları, İstanbul, 2005.
- Cüceloğlu, Doğan**, *İnsan ve Davranışı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2006.
- Çamdibi, Mahmut**, “Mevlana'da Öğüt Sevgi ve İletişim”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı:18, İstanbul, 2007.
- , *Din Eğitimi'nde İnsan ve Hayat*, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2003.
- , *Din Eğitimi'nin Temel Meseleleri*, İFAV, İstanbul, 1994.
- Çelebi, Ahmet**, *İslam'da Eğitim-Öğretim Tarihi*, Tercüme: Ali Yardım, Damla Yayınevi, İstanbul, 1998.
- Çınar, Mahmut**, “Ye's ve Be's Halinde İmanın Hükmü: Firavun'un İman Örneği”, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı:41, 2011.
- Dodurgalı, Abdurrahman İbn Sina Felsefesinde Eğitim**, İFAV, İstanbul, 1995.
- , *Din Eğitim ve Öğretiminde İlkeler ve Yöntemler*, İstanbul, 1999.
- , *Ailede Çocuğun Din Eğitimi*, İFAV, İstanbul, 1998.
- Ebu Gudde, Abdulfettah**, *Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed (SAV) ve Öğretim Metodu*, Tercm: Enbiya Yıldırım, Yasin Yayınevi, İstanbul, 2001.
- Gazali, Ebu Hamid**, *İhyau Ulumi'd Din*, C.I-IV, Tercm: Mehmed A. Müftüoğlu. Tuğra Neşriyat, 1989.
- İsfehani, Rağıp**, *Kur'an İstilahları Sözlüğü*, C. I-II, Tercm: Abdalbaki Güneş, Mehmet Yolcu, Çıra Yayınları, İstanbul, 2006.

- Ergin, Hatice ve dğr.** *Gelişim Psikolojisi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2010.
- Er, Hamit**, “Kur'an'a Göre Düşünen İnsan Yetiştirme”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı:8, 2001,
- Erkan, Arif**, *Arapça-Türkçe Büyük Sözlük*, Huzur Yayınları, İstanbul, 2006.
- Esed, Muhammed**, *Kur'an Mesajı Meal-Tefsir*, İşaret Yayınları, İstanbul, 1999.
- Fersahoğlu, Yaşar**, *İslam Eğitimine Giriş*, Marifet Yayınları, İstanbul, 2003.
- , “Din Eğitimi ve Öğretiminde İnsanı Tanımının Önemi”, *İlam Araştırma Dergisi*, Sayı:2, Temmuz-Aralık, 1997.
- , *Kur'an'da Zihin Eğitimi*, Marifet Yayınları, İstanbul, 1998.
- Fedayi, Cemal**, *Siyaset Bilimi*, Kadim Yayınları, Kasım, 2011.
- Furat, Ayşe Zişan**, “Yaygın Din Eğitiminde Kitle İletişimi Araçlarının Yeri: Televizyon Örneği”, *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı:19, 2009.
- Gürses, İbrahim**, “Din Eğitimi Kişilik ilişkisi Üzerine Bir Araştırma”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.16, Sayı: 2, 2007.
- Gürer, Banu**, “İnsan Davranışlarını Yönlendirmede Ödüllendirme Motivleri”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı:12.
- Gürel, Ramazan**, *Din Eğitimi Açısından Kur'an'da Hz. İbrahim*, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2013.
- , *Din Eğitimi Açısından Kur'an'da “Münafıklık” Kavramı*, Düşün Yayıncılık, İstanbul, 2014.
- Harman, Ömer Faruk**, *“Asiye” DİA*, İstanbul, 2000.
- , *“Firavun” DİA*, İstanbul, 2000.
- , *“Haman” DİA*, İstanbul, 2000.
- , *“Karun” DİA*, İstanbul, 2000.
- , *Tanrı ile İnsan Arasındaki İlişki Konulu Sempozyum*, 7-9 Ekim 2004, Yeşilköy-İstanbul.
- Hökekleli, Hayati**, *Gençlik Din ve Değerler Psikolojisi*, Dem Yayınları, Mart-2006.
- Hornung, Erik**, *Mısır Tarihi*, Zehra, Aksu Yılmaz, Kabalıcı Yayınevi, İstanbul, 2004.

- İbn Manzur**, Ebü'l Fazl Muhammed B. Mükerrrem, *Lisanü'l Arap*, C. I-XV, Bulak 1299-1308'den ofset, Beyrut ts. (Daru Sadır).
- İbn-i Sahnun**, *Adabu'l-Muallimin (Eğitim ve Öğretim Esasları)* Tercm: M. Faruk Bayraktar, İFAV, İstanbul, 2006.
- İkbal, Muhammed**, *İslam'da Dini Tefekkürün Yeniden Teşekkülü*, Tercm: Sofi Huri, Çeltüt Mtb, İstanbul, 1994.
- İnan, Afet**, *Eski Mısır ve Medeniyeti*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1992.
- İslamoğlu, Mustafa**, *Yahudileşme Temayülü*, Denge Yayınları, 1998.
-----, *Eğitim Yazıları*, Düşün Yayıncılık, İstanbul, 2010.
-----, *İmamlar ve Sultanlar*, Denge Yayınları, İstanbul, 2006
-----, *Âlemlerin Rabbi Allah (cc) Bilmek-Tanımak- Anlamak*, Denge Yayınları, İstanbul, 2006.
- İzutsu, Toshihiko**, *Kur'an'da Dini ve Ahlaki Kavramlar*, Pınar Yayınları, İstanbul, 1997.
- Karaman, Hayrettin ve dğr.**, *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*, C. I-V, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2008.
- Kasapoğlu, Abdurrahman**, "Hz. Musa Kıssasında Korku Fenomeni", *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, C.VIII, Sayı:1, 2008.
- Karacelil, Süleyman**, "Ashab-ı Kehf Kıssası Bağlamın da Gençlik ve Değerler", *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı:21.
- Karaman, Fikret**, *Din ve Sosyal Hayat*, D.İ.B Yayınları, İstanbul, 2011.
- Kaya, Mevlüt**, "Ailede Anne-Babanın Tutumlarının Çocuğun Kişilik ve Benlik Gelişimindeki Rolü", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı:9, Samsun, 1997.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem**, *Yeni İnsan ve İnsanlar*, Evrim Yayınevi, İstanbul, 2006.
- Kaçar, Galip**, *Kur'an-ı Kerim'de Hz. Musa ve Firavun*, (Yüksek lisans Tezi) Erciyes Üniversitesi, 1992.
- Kayadibi, Fahri**, *Din Eğitimi Dersleri*, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 2006.
- Kırca, Celal**, "Kur'an'a Göre Din Eğitiminin Genel Metotları", *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı:5, Kayseri, 1988.

- Koçak, Süleyman**, "İbrahim Suresinde Eğitim ve Davet Motifleri", *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.X, Sayı:2, Diyarbakır, 2008.
- Komisyon**, *El-Muncid, et-Tullab*, Beyrut, Daru'l Meşrik, 2008.
- Koç, Ahmet**, *İhvan-ı Safa'nun Eğitim Felsefesi*, İFAV, İstanbul, 1999.
- Köylü, Mustafa**, "Dini İletişimde Hedef Kitle Sorunu", *Değerler Eğitimi Dergisi*, Sayı:1.
-----, *Psiko-Sosyal Açıdan Dini İletişim*, Ankara Okulu, Ankara, 2011.
-----, *Yetişkin Din Eğitiminin Teorik Temelleri*, Etüt Yayınları, Samsun, 2000.
- Kutub, Seyyid**, *Fi Zilali'l- Kur'an (Kur'an'ın Gölgesinde)*, C. I-XVI, Tercm: Emin Saraç ve dğr. Hikmet Yayınları, İstanbul, 1973.
- Küçükahmet, Leyla**, *Öğretim 'de Planlama ve Değerlendirme*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2006.
- Mevdudi, Ebu'l Al'a**, *Tefhimu'l Kur'an (Kur'an'ın Anlamı ve Tefsiri)*, C. I-VII, Tercm: Muhammed Han Kayani ve dğr., İnsan Yayınları, İstanbul, 1995.
- Mustafa, Nevin Abdulhalık**, *İslam Düşüncesinde Muhalefet*, Tercm: Vecdi Akyüz, Ayışığı Kitapları, İstanbul, 2001.
- Neill, William H. Mc**, *Dünya Tarihi*, Tercm: Alaeddin Şenel, İmge Kitapevi Yayınları, İstanbul, 2004.
- Okumuşlar, Muhiddin**, *Futrattan Dine*, Yediveren Kitap, 2002.
- Öcal, Mustafa**, *Din Eğitimi ve Öğretiminde Metodlar*, T.D.V Yayınları, Ankara, 2007.
- Önder, N. Kemal**, *Öğretimde Program, İlke ve Yöntemler*, İstanbul, 1992.
- Öztürk, Yaşar Nuri**, "Muhammed İkbali Tanıyabilmek", *Kur'an Mesajı İlmî Araştırmalar Dergisi*, C.1, Sayı: 2, 1997.
- Öztürk, Yener**, "İnsan ve Fitrat", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.V, Şanlıurfa, 1998.
- Özoğlu, Süleyman Çetin**, *Eğitimde Rehberlik*, Ankara, 1973.
- Pazarlı, Osman**, *Din Eğitimi ve Öğretiminde Genel Metotlar*, İrfan Yayınevi, İstanbul, 1967.
- Peker, Hüseyin**, *Din psikolojisi*, Çamlıca Yayınları, İstanbul, 2003.

- Razi, Fahrüddin**, *Tefsir-i Kebir Mefatihü'l Gayb*, C. I-XXIII, Tercm: Suat Yıldırım ve dğr. Huzur Yayınevi, İstanbul, 2008.
- Sabuni, Muhammed Ali**, *Safvetü't Tefasir-Tefsirlerin Özü-* C. I-VIII, Tercm: Sadreddin Gümüş, Nedim Yılmaz, Ensar Neşriyat, İstanbul, 1995.
- Sayı, Ali**, *Firavun, Haman ve Karun Karşısında Hz. Musa*, İz Yayıncılık, İstanbul, 1992.
- Sezen, Yumni**, *İslam'ın Sosyolojik Yorumu*, İz Yayıncılık, İstanbul, 2004.
- Seriati, Ali**, *İslam Bilim 1*, Nehir Yayınları, İstanbul, 1992.
- Şulul, Cevher**, *İbn Rüşd'ün Siyaset Felsefesi*, İnsan Yayınları, 2009.
- Taberi, Ebu Cafer Muhammed b. Cerir**, *Tarihu'l-Ümem ve'l-müluk, Tarih-i Taberi*, C. I-VI, Tercm: M. Faruk Gürtunca, Sağlam Yayınlar, İstanbul.
- Topçu, Nurettin**, *İslam ve İnsan Mevlana ve Tasavvuf*, Dergâh Yayınları, Temmuz, 2013.
- , *Sosyoloji*, Dergâh Yayınları, 2013.
- Turam, Emir**, *Medyanın Siyasi Hayata Etkileri*, İrfan Yayınevi, İstanbul, 1994.
- Uludağ, Süleyman**, *İbn-i Haldun Üzerine Araştırmalar*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2001.
- Usta, Mustafa**, *Türkiye'de Yüksek Din Eğitiminin Kurumlaşma ve Ekolleşme Sorunları*, MÜİFAV, İstanbul, 2001.
- , *Divan-ı Kebir`de Mevlana`nın Eğitim Görüşü*, İFAV, İstanbul, 1995.
- Yazır, M. Hamdi**, *Hak Dini Kur'an Dili*, C. I-X, Tercm: İsmail Karaçam ve dğr. Azim Dağıtım.
- Yavuz, Yunus Vehbi**, *İslam'da Düşünce ve İnanç Özgürlüğü*, Sahhaflar Kitap Sarayı.
- Yıldırım, Celal**, *İlmin Işığında Asrın Kur'an Tefsiri*, Anadolu Yayınları, C. I-XIV, İstanbul, 1991.
- Zernuci, İmam Burhaneddin**, *Talimü'l Müteallim (İslam'da Eğitim-Öğretim Metodu)*, Tercm: Yunus Vehbi Yavuz, Feyiz Yayınları, İstanbul, 2010.
- Zilloğlu, Z. Merih**, "Sinematografik Bilim-Kurgu Yayınlarının Çocukların Dünya Görüşünün Oluşumu Üzerindeki Etkileri", *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları*, 1986.

DİZİN

A	Din eğitimi 17, 18, 19, 52, 64, 97, 104, 105, 125, 136, 189, 200, 208, 211, 214, 217, 245, 247, 252, 253, 254, 256, 258, 261, 262
Afrika 33, 228	
Akdeniz 33, 63	
Amon 22, 23, 24	
B	Diyanet İslam Ansiklopedisi 19, 21, 22, 23, 24, 215, 247
Bilgi 227, 261	
Büyü 68, 70, 147	
Büyücüler 146, 147, 151, 152, 185, 186	
C	E
Cesaret 91, 256	Eski Mısır 12, 17, 21, 34, 36, 37, 38, 39, 41, 47, 57, 65
Ceza 67, 102, 116, 128, 143, 181, 191, 201, 202, 205, 206, 207, 219, 226, 227, 229, 230, 231, 236, 238, 239, 254, 255, 258, 259	
D	F
Danışma meclisi. bkz. Mele	Farabi 45, 71, 73
	Fesat 75, 153
	G
	Gaflet 175, 176
	Gazali 168
	Gurur 50, 169, 172, 174

H

Haman 22, 23, 24, 25, 37, 39, 56
 Hz. Harun 13, 94, 97, 98, 107, 150,
 161, 164, 167, 251
 Hz. Muhammed 91, 110
 Hz. Ömer 59, 60
 Hz. Peygamber. *bkz.* Hz. Muhammed
 Hz. Yusuf 60, 89, 169, 203, 238

İ

İlahi davet 53, 204
 İleri gelenler. *bkz.* Mele
 İslâm 60, 243, 256
 İslam peygamberi 103
 İsrailoğulları 12, 22, 38, 39, 40, 56, 61,
 79, 82, 89, 90, 94, 120, 148, 155,
 167, 231, 235, 238, 239, 242, 249,
 250, 251, 258

K

Karun 22, 23, 24, 25, 26, 39
 Kıssa 109, 110, 197
 Kıyamet 199, 245
 Kibir 50, 52, 121, 122, 157, 168, 169,
 172, 174, 233, 234
 Korkutma 56
 Köle/-lik 38, 39, 61, 91, 94, 96, 120, 141
 Kur'an-ı Kerim 9, 10, 11, 12, 13, 14,
 15, 17, 22, 33, 34, 36, 37, 47, 48,
 50, 51, 53, 58, 64, 70, 75, 80, 82,
 97, 98, 103, 105, 111, 120, 137,
 162, 168, 215, 221, 222, 225, 226,
 228, 232, 241, 246, 247, 248, 252,
 256, 257, 260

L

Libya Çölü 33

M

Mekke 155
 Mekkeli 91
 Mele 22, 26, 27, 28, 29, 34, 39, 47, 48,
 55, 65, 248, 249
 Mısır 12, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 31,
 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 47,
 50, 57, 65, 74, 89, 90, 94, 144, 169,
 170, 193, 223, 228, 235, 238, 239,
 247, 251, 258
 Mucize 14, 22, 25, 28, 46, 53, 66, 75,
 122, 123, 124, 125, 128, 133, 134,
 144, 145, 146, 147, 152, 160, 166,
 167, 168, 176, 177, 178, 179, 185,
 190, 232, 233, 234, 236, 252
 Muhammed Esed 237
 Mükâfat 62, 72, 102, 148, 202, 205,
 206, 207, 226, 227, 238, 254
 Mü'min 12, 23, 25, 26, 27, 48, 80,
 81, 91, 137, 138, 144, 149, 152,
 154, 155, 159, 163, 169, 172, 179,
 181, 189, 190, 191, 192, 193, 194,
 195, 197, 198, 199, 200, 201, 203,
 204, 205, 206, 207, 209, 210, 211,
 212, 213, 214, 215, 216, 234, 243,
 244, 251, 253, 254, 255, 256, 257,
 258, 261, 262
 Müslümanlık 59

N

Nil nehri 33, 34, 36, 37, 228

O-Ö

Oligarşi 71
 Özgürlük 12, 48, 55, 56, 57, 60, 61,
 68, 71, 74, 79, 140, 156, 181, 187,
 191, 193, 196, 197, 200, 201, 202,
 240, 249, 251, 254

P

Politika 39, 40, 45, 48, 55, 56, 57, 60,
 61, 65, 79, 89, 250
 Psikoloji 9, 19, 25, 29, 49, 55, 57, 65,
 71, 74, 83, 97, 99, 117, 121, 129,
 135, 138, 143, 144, 146, 147, 162,
 164, 169, 171, 172, 173, 183, 184,
 202, 222, 223, 224, 227, 244, 257

R

Rabb 13, 45, 51, 83, 98, 112, 113, 114,
 116, 119, 122, 132, 133, 141, 142,
 172, 185, 234
 Rağib el-İsfehâni 19, 21, 27, 29, 132
 Razi 19, 28, 134, 235, 239

S-Ş

Sihir 14, 28, 40, 46, 53, 133, 134, 145,
 146, 147, 150, 151, 160, 165, 177,
 178, 179
 Sihirbazlar 18, 28, 34, 39, 40, 66, 69,
 72, 82, 124, 126, 129, 134, 135, 144,
 145, 147, 148, 149, 152, 153, 165,
 167, 177, 178, 180, 181, 182, 183,
 184, 185, 186, 187, 221, 236, 252
 Siyaset 17, 18, 26, 35, 43, 44, 45, 46,
 47, 48, 54, 57, 61, 62, 63, 64, 65,

70, 71, 73, 75, 81, 100, 135, 136,
 154, 167, 194, 196, 240, 247, 248,
 249, 250, 251, 262

Sorumluluk 227

Şirk 51, 52, 83, 122, 138, 140, 200,
 207, 208, 210, 211, 216, 255, 256

T

Taberi 19, 38, 40
 Tebliğ 93, 94, 97, 105, 167, 262
 Tevhid 14, 131, 207

Ü

Ümit 91, 163
 Ümitlendirme 261
 Ümitsizlik 163, 166

V

Vaaz 109
 Vahi 9
 Vaiz 109

W

William H. Mc Neill 19

Z

Zulüm 69, 79, 80

Süreç Yapılaşma ve Model Bağlamında

KUR'AN'DA FİRAVUN TİPOLOJİSİ

Kur'an'ı Kerim, Firavun'u birçok açıdan ele almış, ona ait pek çok özellikten bahsetmiştir. Onun kişilik yapısını, ülkesinde uyguladığı siyaseti ve siyasetinin özelliklerini, şahsiyet yapısının halkı ile ilişkilerine yansımaları ve halkına karşı uyguladığı bazı politikaları anlatarak, onu olumsuz bir model olarak önümüze koymaktadır.

Allahü Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de, Firavun siyaseti örneğiyle günümüzde ve gelecekte siyasetin nasıl olması gerektiğinin ölçüsünü koymakta, Firavun tipolojisi bağlamında devleti idare edenlere birtakım mesajlar vererek, idarecilerin halkı yönetirken adaleti ayakta tutmalarını, halkı guruplara ayırarak sınıf farkı gözetmemelerini, doğal ve tabii bir hak olan hayat hakkına ve inanç özgürlüğüne engel olmamalarını istemektedir. Yüce Allah, Hz. Musa'yı, tebliğ vazifesini yerine getirirken nasıl hareket edeceğini ve hangi yöntemleri kullanacağı noktasında bilgilendirmekte, Hz. Musa'nın Firavunla olan mücadelesini örnek vererek inananlara; dini tebliğ etmede nasıl hareket edeceklerine dair bir yol haritası çizmektedir. Bununla beraber Allahü Teâlâ, Firavun ve kavmine olan tebliğ faaliyeti sürecinde Hz. Musa'nın karşılaştığı olumsuz tepkileri ve din eğitimi engellerini haber vererek muhataplarını uyarmakta ve dikkatli olmaya çağırılmaktadır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212.526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-7760-31-7

9 786257 760317